

Силабус курсу

Теорія держави і права

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 08 Право

Освітньо-професійна програма «Право»

Рік навчання: I, Семестр: I, II

Кількість кредитів: 8 Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.ю.н., доцент, завідувач кафедри теорії та історії держави і права,
доктор права Українського вільного університету

Кравчук Микола Володимирович

Контактна інформація

mykylad25@gmail.com

+380674584576

Опис дисципліни

«Теорія держави і права» є дисципліною, яка має важливе значення для підготовки юристів високої кваліфікації. Без знання теоретичних, фундаментальних основ держави і права неможливо засвоїти положення галузевих, міжгалузевих базових і спеціально-прикладних юридичних наук. Теорія держави і права має озброїти студентів знаннями про причини виникнення, сутність держави і права, принципи, закономірності та механізми походження, розвитку і функціонування цих інституцій та інших державно-правових явищ. Вивчення дисципліни підвищує світогляд студентів-юристів, сприяє правильній орієнтації у політиці при вирішенні проблем державної і юридичної практики. Ґрунтовне вивчення теорії держави і права допоможе виробити вміння тлумачити, правильно реалізовувати і застосовувати нормативні акти, давати вірну оцінку юридичним фактам, допомагає орієнтуватись у правовій літературі, сприяє зростанню уміння мислити правовими категоріями.

Структура курсу

Години (лек. 76/ сем. 60)	Тема	Результати навчання	Завдання
I семестр			
4 / -	1. Загальнотеоретична характеристика правознавства як юридичної науки. Поняття, предмет і	Поглибити поняття, структуру, функції юридичної науки (правознавства), юриспруденції, визначити місце в ній «Теорії держави і права» та встановити їх роль у підготовці юриста.	Тести, питання, практичні й методичні завдання

	структура юридичної науки.		
4 / 2	2. Загальне поняття, предмет, методологія та функції теорії держави і права, її практична значущість.	Розуміти передумови виникнення і розвиток загальнотеоретичної науки про державу і право; поняття та значення сучасної методології досліджень державно-правових явищ.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	3. Походження, сутність та основні риси держави.	З'ясувати сутність держави, її основні ознаки, причини виникнення, концепції змісту держави та її роль в розвитку суспільного життя.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	4. Загальна характеристика теорій походження держави. Теорія сучасної держави. Держава та громадянське суспільство	Засвоїти зміст основних теорій виникнення держави та з'ясувати їх прояв в сучасному державному житті.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 2	5. Тип і функції держави – основні характеристики соціальної сутності держави	Поглибити знання типології держав, з'ясувати класифікацію функцій держави та їх прояв в сучасному державному житті.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 2	6. Форми держави	Опанувати знання форми держави, їх основні елементи та з'ясувати особливості організації форми держави в різних країнах.	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси
4 / 2	7. Механізм та апарат держави	З'ясувати сутність та зміст термінів механізм та апарат держави, поглибити знання та основні принципи функціонування державних органів, структуру та методи їх функціонування.	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси
4 / 2	8. Політична система суспільства та держави	Поглибити знання політичної системи суспільства, з'ясувати її основні елементи та її роль в суспільному розвитку.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 2	9. Державо, право та особа	З'ясувати зміст та класифікацію прав людини, правовий статус особи, громадянина, основні гарантії їх забезпечення	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси
4 / 3	10. Правова сутність та характерні ознаки правової держави	З'ясувати сутність правової держави, її основні риси та особливості формування в різних країнах.	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси

II семестр			
4 / -	11. Поняття, походження права, сучасне праворозуміння	Засвоїти основні концепції походження права, спільність та відмінність поглядів на право, співвідношення права і закону; право, закон і свавілля.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	12. Соціальна цінність, принципи та функції права	Встановити основну сутність права, його основні риси, взаємозв'язок з іншими суспільними явищами.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 4	13. Норми права в системі нормативного регулювання	З'ясувати сутність та основні риси норми права, її елементи та співвідношення юридичної норми та статті нормативного акту.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 8	14. Форми (джерела) права. Правоутворення	Поглибити знання форми права, з'ясувати основні риси різних форм права та юридичні властивості нормативно-правових актів.	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси
4 / 8	15. Правова система, система права та система законодавства. Систематизація нормативно-правових актів	Аналізувати правові системи сучасності, критерії їх класифікації; поняття системи права, структурні елементи системи права; поняття системи законодавства. Встановити співвідношення і взаємозв'язок системи права і системи законодавства.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
4 / 4	16. Реалізація права	З'ясувати сутність, поняття, основні ознаки реалізації права, застосування норм права як особливої форми його реалізації. Встановити причини виникнення та способи усунення прогалин в праві.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / 4	17. Тлумачення правових норм	Розуміти поняття, суть і необхідність тлумачення права; характеризувати тлумачення-з'ясування (усвідомлення) і тлумачення-роз'яснення (інтерпретацію).	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / 3	18. Законність і правопорядок	З'ясувати сутність, основні ознаки законності, принципи та вимоги законності, гарантії законності, їх поняття і види.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
6 / 4	19. Правомірна поведінка. Юридична відповідальність	Усвідомлювати основні ознаки правомірної поведінки, знати загальну характеристику та ознаки правопорушення; поняття, ознаки, принципи і види юридичної відповідальності.	Тести, питання, практичні й методичні завдання, кейси
4 / 4	20. Правосвідомість і правова культура	Розуміти правосвідомість як особливу форму суспільної свідомості, сукупність правових понять, ідей, поглядів, почуттів у ставленні людей до чинного права, його мети, завдань, правомірності. Усвідомлювати причини його виникнення правового нігілізму, його форми, вплив на	Тести, питання, практичні й методичні завдання

		стан режиму законності, реалізацію та забезпечення прав і свобод громадян.	
2 / 2	21. Правові відносини	З'ясувати поняття та основні ознаки, види правових відносин; юридичні факти та їх класифікацію.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / 4	22. Правове регулювання суспільних відносин та його механізм	Усвідомлювати вплив правового регулювання на суспільні відносини. Знати поняття, предмет, прийоми і типи правового регулювання; механізм правового регулювання, аналізувати фактори, що забезпечують ефективність правового регулювання.	Тести, питання, практичні й методичні завдання

Літературні джерела

1. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарев В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах: довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с.
2. Загальна теорія права та держави : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФПС, СПФ, ФМПВ [Електронне видання] / А. Ф. Крижановський, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. Одеса : Фенікс, 2022. 258 с.
3. Загальна теорія права. Нормативний курс: підруч. для студ.-юристів / за ред. проф.С.В.Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2023. 576 с.
4. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак, Д. В.Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2020. 568 с.
5. Загальна теорія права : підручник / [Козюбра М. І., Погребняк С. П., Цельєв О. В., Матвеева Ю.І.] ; за заг. ред. М. І. Козюбри. [Перевидання] Київ : Ваїте, 2015. 391 с.
6. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти). Тернопіль, 2019. 524 с.
7. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2022. 584 с.
8. Пендюра М. М. Теорія держави та права. Курс інтерактивних лекцій. К. : 7БЦ, 2023. 468 с.
9. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. 3-тє вид., змін. й допов. / М. В. Кравчук (авт.-упоряд.). Тернопіль : Екон. думка, 2016. 420 с.
10. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. 4-є видання. К.: Алерта, 2021. 528 с.
12. Теорія держави і права в тестових завданнях: навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. Р. Наливайко. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 716 с.
13. Теорія держави і права. Збірник тестових завдань. Частина І: Навч.- метод. посібник. / Боняк В.О., Лантух І. С., Сердюк І. А., Христова Ю. В. Дніпро: Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 60 с.
14. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
15. Теорія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл. / О. М. Бандурка, М. Ю. Бурдін, О. М. Головка та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 436 с.
16. Теорія держави та права : практикум / Білозьоров Є. В. та ін. Київ : ФОП Маслаков, 2018.166 с.
17. Тетарчук В.І. Теорія держави і права [текст] : Навчальний посібник для підготовки до іспитів. 2021. 184с.
18. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с.

19. Фатхутдінова О.В., Куненко І.С., Максимова Л.О., Хлабистова К.В. Теорія держави і права : навч. посібник. К.: КНТ, 2021. 310 с.
20. Kraft, J. (1946). General Theory of Law and State. By Hans Kelsen. Translated by Wedberg Anders. Cambridge: Harvard University Press (Twentieth Century Legal Philosophy Series: Vol. I); 1945. Pp. xxxiii, 516. American Journal of International Law, 40(2), 495-497. doi:10.2307/2193216

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Для заліку

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30	40	30
1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 5 балів =30 балів) 2. Письмова робота =70 балів	1. Усне опитування під час заняття (5 тем по 8 балів =40 балів) 2. Письмова робота =60 балів	1. Активна участь у тренінгах = 20 балів 2. Написання КПІЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КПІЗ = 30 балів.

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20	20	20	40
1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 5 балів =30 балів) 2. Письмова робота =70 балів	1. Усне опитування під час заняття (6 тем по 5 балів =30 балів) 2. Письмова робота =70 балів	1. Активна участь у тренінгах = 20 балів 2. Написання КПІЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КПІЗ = 30 балів.	1. Тестові завдання (4 тести по 4 бали = 16 балів) 2. Визначення = 14 балів 3. Розгорнута відповідь на запитання =35 балів 4. Розгорнута відповідь на запитання = 35 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом